

Wróbel, Piotr

"The eclipse of a great power. Modern Britain 1870-1975", Keith Robbins, London and New York 1983 : [recenzja]

Przegląd Historyczny 75/4, 830

1984

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

zgode co do podstawowych zasad porządku społecznego (nie oznaczało to oczywiście braku konfliktów) oraz płynność granic między ukształtowanymi w pełni w drugiej połowie XIX wieku głównymi nurtami politycznymi: liberalizmem i konserwatyzmem. Ewoluujący, „dynamiczny” charakter tych dwóch zasadniczych tendencji ideowych sprawiał, że te same systemy poglądów zmieniały nieraz zasadniczo swe funkcje społeczne. Konflikty pomiędzy poszczególnymi doktrynami rozgrywały się w trzech płaszczyznach: stosunku do zmian, do problemów wolności i równości, wreszcie stosunku do państwa.

Następny tom serii — również autorstwa Wiktora Osiatyńskiego — poświęcony jest współczesnemu konserwatyzmowi i liberalizmowi amerykańskiemu.

T. K.

Keith Robbins, *The Eclipse of a Great Power. Modern Britain 1870—1975*, Longman, London and New York 1983, s. 408.

Wobec ogromnego przyrostu monografii poświęconych dziejom Wielkiej Brytanii także na rynku angielskim pojawiło się ostatnio zapotrzebowanie na syntezę przedstawiającą aktualne poglądy i stan badań historiografii brytyjskiej. Zadanie to spełnia seria „Foundation of Modern Britain”, na którą składają się: „The Transformation of Medieval England 1370—1529” Johna A. F. Thomsona, „The Emergence of a Nation State. The Commonwealth of England 1529—1660” Alana G. R. Smitha, „The Making of a Great Power. Pre-industrial Britain 1660—1783” Goeffreya Holmesa, „The Forging of the Modern State. Early Industrial Britain 1783—1870” Erica J. Evansa oraz praca Robbinsa. Autorzy wszystkich tych książek są profesorami historii wykładającymi na uniwersytetach Szkocji i Walii, co zdaniem wydawcy zmniejsza niebezpieczeństwo nadmiernego anglocentryzmu.

„The Eclipse of a Great Power”, podobnie jak inne części serii, nosi charakter kompendium przeznaczonego do stałego użytku. Tekst podzielono na cztery rozdziały omawiające podokresy: 1870—1901, 1901—1931, 1931—1956 i 1956—1975. Każdy rozdział otwarty krótkim kalendarium najważniejszych wydarzeń zawiera poza zwięzłym przeglądem historii politycznej charakterystykę najważniejszych, współczesnych problemów społecznych i ekonomicznych. Rozdział pierwszy, podsumowujący cztery poprzednie książki serii, przedstawia na wstępie stan imperium — krótki opis jego poszczególnych europejskich i pozaeuropejskich części u progu XX wieku. Tekst zamyka obszerny aneks i bibliografia, zawierająca wybrane prace poświęcone ogólnej historii Wielkiej Brytanii, dziejom jej stosunków z Europą i własnymi terytoriami zamorskimi, partiom politycznym, udziałom w wojnach i polityce światowej, charakterowi Zjednoczonego Królestwa, jego miastom i wsi, ekonomii, kulturze, oświacie, religii i sportowi. Aneks przedstawia statystykę ludności Wielkiej Brytanii za lata opisywane w książce, listę nazwisk najważniejszych urzędników państwowych od roku 1868, ewolucję systemu wyborczego, wyniki wyborów, podstawowe dane dotyczące przemysłu i przemian społecznych oraz mapy wyjaśniające historyczne i obecne brytyjskie systemy administracyjne.

P. W.

Martha Mamozaï, *Herrenmenschen. Frauen im deutschen Kolonialismus*, Rowohlt Verlag, Hamburg 1982, s. 311.

Książka Marthy Mamozaï pracującej jako ekonomista i socjolog w trzecim świecie podejmuje problem dotąd w literaturze nie opracowany. Wydano ją jako duży *paperback* w serii „Frauen aktuell”, choć trudno zrozumieć co wyda-